

ZŠ a MŠ Ostrava-Zábřeh
Kosmonautů 15
příspěvková organizace

Program proti šikanování ve škole

Tento program slouží k vytvoření bezpečného, respektujícího a spolupracujícího prostředí ve škole, zaměřuje se především na prevenci šikanování a ukazuje postupy řešení šikanování. Je určen všem pedagogickým i nepedagogickým pracovníkům školy, rodičům a žákům. Je součástí prevence rizikových projevů chování a součástí minimálního preventivního programu školy.

Vymezení základních pojmů

Šikanování je jakékoliv chování, jehož záměrem je ublížit, ohrožit nebo zastrašovat žáka, případně skupinu žáků. Spočívá v cílených a opakovaných fyzických a psychických útocích jedincem nebo skupinou vůči jedinci nebo skupině žáků, kteří se neumí nebo z nejrůznějších důvodů nemohou bránit.

Přímá šikana

- fyzické útoky v podobě bití
- vydírání
- loupeže
- poškozování věcí
- slovní útoky v podobě nadávek
- pomluvy
- vyhrožování
- ponižování
- sexuální obtěžování až zneužívání
- kyberšikana (útoky pomocí e-mailů, sms zpráv, vyvěšování urážlivých materiálů na internetové stránky,...)

Nepřímá šikana

- demonstrativní přehlížení
- ignorování žáka nebo žáků

Verbální šikana – může být přímá i nepřímá, je psychická (součástí je i kyberšikana)

Fyzická šikana – může být přímá i nepřímá (patří sem i krádeže a ničení majetku oběti)

Smíšená šikana – kombinace verbální a fyzické (násilné a manipulativní příkazy, ponižování)

Odpovědnost školy a pedagogických pracovníků

Škola je odpovědná v souladu s ustanovením **§ 29 zákona č. 561/2004 Sb., školský zákon**. Je povinná zajišťovat bezpečnost a ochranu zdraví žáků v průběhu všech vzdělávacích a souvisejících aktivit, a současně vytvářet podmínky pro jejich zdravý vývoj a pro předcházení vzniku rizikového chování.

Pedagogický pracovník je odpovědný podle **zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník**, ve znění pozdějších předpisů. Bude-li znám případ šikanování a pedagogický pracovník nepřijme v tomto ohledu žádné opatření, vystavuje se riziku trestního **postihu pro neoznámení, případně nepřeřazení trestného činu (§ 367, 368 trestního zákoníku)**.

Prevence proti šikanování

- zapracování prevence proti šikanování do školního řádu a jeho dodržování
- zpracování uceleného systému úkolů pro pracovníky školy v oblasti prevence proti šikaně a jejich postupné zapracování do dokumentů školy (roční a týdenní plán práce, pracovní náplně apod.)
- informování pedagogických pracovníků, rodičů i žáků o problematice šikanování
- ŠMP informuje o krizové telefonní lince k šikaně pro učitele, žáky a jejich rodiče **(286 881 059)**
- systém dalšího vzdělávání školy (vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti problematiky vytváření dobrých vztahů, v podpoře a upevňování zdravých třídních norem žáků jako prevenci šikanování, vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti problematiky šikanování, vzdělávání ŠMP)
- systém primární prevence rizikových projevů chování (viz PPŠ)
- školní vzdělávací program, který podporuje pozitivní vzájemné vztahy mezi žáky a mezi žáky a učiteli, usiluje o vytváření bezpečného prostředí školy (především kapitoly Výchova demokratického občana, Osobnostní a sociální výchova a Klíčové kompetence)
- spolupráce se specializovanými institucemi:

a) Oblast školství (PPP, SVP, SPC)

b) Oblast zdravotnictví (pediatři a odborní lékaři, dětské psychologové, psychiatři a zařízení, která poskytují odbornou poradenskou a terapeutickou péči, včetně individuální a rodinné terapie)

c) Oblast sociální péče (oddělení péče o rodinu a dítě, oddělení sociální prevence)

d) Dojde-li k závažnějšímu případu šikanování nebo při podezření, že šikanování naplnilo skutkovou podstatu trestného činu (provinění) – **Policie ČR, orgán sociálně právní ochrany dítěte (OSPOD).**

Krizový plán a postupy řešení šikanování

1. Postup pedagogického pracovníka

- Informují-li rodiče pedagogického pracovníka o podezření na šikanování, zahájí okamžitě vyšetřování šikany, spolupracuje se ŠMP a výchovným poradcem, informuje ředitele školy.
- Má-li pedagogický pracovník podezření na šikanování, zahájí okamžitě vyšetřování šikany, spolupracuje se ŠMP a VP, informuje ředitele školy.
- V případě prokázaných projevů šikany informuje ředitele školy, spolupodílí se na vyšetřování šikany dle pokynů ředitele školy.
- Vždy informuje rodiče o výsledcích vyšetřování šikany, a to i v případech, že se podezření neprokáže.
- Navrhne v pedagogické radě potrestání agresorů.

2. Postup ředitele školy

- Přijme informaci o šikanování (pedagogický pracovník, rodič, žák)
- Rozhodne, zda škola zvládne řešit šikanu vlastními silami, nebo zda škola potřebuje pomoc z venku a je nezbytná její součinnost se specializovanými institucemi a Policií ČR.
- V případě prokázaných projevů šikany jmenuje pracovníky, kteří se budou podílet na vyšetřování šikany dle jeho pokynů.
- Zajistí informování dotčených rodičů o vyšetřování šikany nebo sám informuje o výsledcích vyšetřování šikany, které řídí.
- V případě negativních dopadů šikanování na oběť je nutné zprostředkovat péči PPP, SVP, SPC nebo dalších odborníků (klinických psychologů, psychoterapeutů, psychiatrů)
- V mimořádných případech doporučí rodičům dobrovolné umístění dítěte do pobytového oddělení SVP, případně doporučí realizovat dobrovolný diagnostický pobyt žáka v místě příslušném diagnostickém ústavu.
- V mimořádných případech podá návrh OSPODu k zahájení práce s rodinou, případně k zahájení řízení o nařízení předběžného opatření či ústavní výchovy s následným umístěním v diagnostickém ústavu.

- Dojde-li k závažnějšímu případu šikanování nebo při podezření, že šikanování naplnilo skutkovou podstatu trestného činu (provinění), oznámí tuto skutečnost Policii ČR.
- Oznámí OSPODu skutečnosti, které ohrožují bezpečí a zdraví žáka. Pokud žák spáchá trestný čin (provinění), popřípadě opakovaně páchá přestupky, zahájí spolupráci s orgány sociálně právní ochrany dítěte bez zbytečného odkladu.
- Projedná v pedagogické radě potrestání agresorů.

§ 31 zákona č. 561/2004 Sb., školský zákon, ve znění pozdějších předpisů

Dopustí-li se žák nebo student jednání podle odstavce 3 (Zvláště hrubé opakované slovní a úmyslné fyzické útoky žáka nebo studenta vůči zaměstnancům školy nebo školského zařízení nebo vůči ostatním žákům nebo studentům se považuje za zvláště závažné zaviněné porušení povinností stanovených tímto zákonem.), oznámí řediteli (statutárnímu zástupci) školy nebo školského zařízení tuto skutečnost orgánu sociálně-právní ochrany dětí, jde-li o nezletilou osobu, a státnímu zastupitelství do následujícího pracovního dne poté, co se o tom dozvěděl.

Vyšetřování šikany

1. Pro vyšetřování počáteční šikany (se standardní formou)

- Odhad závažnosti
- Rozhovor s oběťmi a s těmi, kteří na šikanování upozornili.
- Nalezení vhodných svědků.
- Individuální, případně konfrontační rozhovory se svědky (nikoli však konfrontace obětí a agresorů).
- Zajištění ochrany všem obětem.
- Rozhovor s agresory, případně konfrontace mezi nimi.
- Výchovní komise
- Rozhovor s rodiči všech obětí
- Práce v rámci došetření s celou třídou

2. Pokročilá šikana s neobvyklou formou – výbuch skupinového násilí vůči oběti, tzv. třídního lynčování – postup:

- Překonání šoku pedagogického pracovníka a bezprostřední záchrana oběti.
- Domluva pedagogických pracovníků na spolupráci a postupu vyšetřování.
- Zabránění domluvě agresorů na křivé výpovědi.
- Pokračující pomoc a podpora oběti.
- Nahlášení policii.
- Vlastní vyšetřování.

Postup rodičů při podezření na šikanování

- Rodiče informují o podezření na šikanování třídního učitele, případně dalšího pedagogického pracovníka, při jehož hodinách nebo dohledu nad žáky k šikaně dochází.
- Nejsou-li podezření na projevy šikany bezodkladně a uspokojivě řešeny v pravomoci pedagogických pracovníků včetně ŠMP a výchovného poradce, obrátí se rodiče s informací na ředitele školy.
- V případech prokazatelných projevů šikany se rodiče přímo obrátí s informací na ředitele školy.
- Jsou-li rodiče přesvědčeni, že postupuje škola při řešení šikanování nedostatečně, je možné jednat v této záležitosti se zřizovatelem školy, případně podat stížnost na školu České školní inspekci. Stížnost se podává písemně, osobně nebo v elektronické podobě.

V Ostravě 28. 8. 2020

Mgr. Marek Pabjan, MBA v. r.

ředitel školy

Bc. et Mgr. Jan Plečka v. r.

školní metodik prevence